

СЕКЦІЯ 5

АРХІВНА ТА БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

*Грінберг Л., канд. іст. наук, доцент
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ*

ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА КОНСОЛІДАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ У КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОЇ ОСВІТИ

Інтелектуалізація діяльності працівників інформаційно-бібліотечного профілю вимагає докорінних змін в організації надання фахової інформації користувачам різних рівнів. Однією з умов успішного вирішення цього завдання є система інформаційно-бібліографічного забезпечення, що ґрунтується на комплексному дослідженні інформаційних потреб фахівців різних галузей.

Нині надзвичайно актуальною є професійна підготовка нової генерації фахівців інформаційно-бібліотечної сфери. Для забезпечення сталого розвитку України вища бібліотечна школа зосереджує увагу на умінні студентів застосовувати теоретичні й методичні засади бібліотекознавства й бібліографії у сучасному інформаційному просторі, у якому значно розширився репертуар документно-інформаційних ресурсів суспільства, групи споживачів інформації у системі наукових, виробничих і масових комунікацій [2]. Вони є головними об'єктами професійної діяльності випускників спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Розглядаючи актуальні проблеми змісту освіти фахівця інформаційного профілю, С. Мельник наголошує на тому, що він повинен бути орієнтованим на професійну мобільність і попит ринку праці та освітніх послуг, на структуру і характер сучасної професійної діяльності, що зумовлює необхідність поєднання інформаційно-аналітичної, інформаційно-управлінської та інформаційно-технологічної складової у змісті підготовки фахівця з інформаційної діяльності, основними характеристиками якої є поліфункціональність, розширення інформаційно-аналітичної складової, урізноманітнення інформаційних потреб споживачів інформації і широким впровадженням і використанням новітніх технологій, глибоким знанням методів і підходів інформаційного, стратегічного та інноваційного менеджменту.

Основні функції фахівця інформаційного профілю в умовах інформатизації суспільства лежать у площині комплексів функціональної спеціалізації: документно-інформаційні ресурси, інформаційні технології, консолідація інформації, комунікації [5, с. 10].

Під інформаційною системою будь-якої установи розуміють відомості, що містять результати науково-технічних досягнень, які можуть бути використані для докорінної перебудови цієї системи. Умовність цього поділу, на думку О. Голобуцького, «підтверджується конвергенцією на практиці зазначених видів діяльності, що викликано спільною структурою діяльності – об'єктом (документно-інформаційним ресурсом), технологією та іншими структурними компонентами» [1].

Виходячи з цього умовного поділу, діяльність спеціалістів у галузі документно-інформаційних ресурсів О. Голобуцький поділяє на діяльність у галузях:

1. Документаційного забезпечення системи управління або документування управлінської інформації (records management – справочинство).
2. Інформаційно-аналітичного забезпечення (information management – інформаційний менеджмент). Разом вони є складовими інформаційного забезпечення управлінської діяльності.

Адміністративно-управлінському персоналу потрібна різна за змістом і формою інформація, якій притаманні такі складові: поточна та ретроспективна інформація; вузько- та

широкотематична інформація; галузева (спеціалізована) та міжгалузева (неспеціалізована, суміжна) інформація; фактографічна та концептуальна інформація [2].

В умовах зростання інформаційних потоків, за твердженням І. Лопушинського, у людей виникають психоемоційні перевантаження. Проблема вибору та відбору інформації вимагає від них додаткових знань та постійного коригування інформаційних потреб, а отже, і «...ретельнішого задоволення інформаційних потреб цілої армії професіоналів з документально-інформаційного забезпечення – бібліотекарів, бібліографів, документознавців, інформаційних аналітиків, інформаційних менеджерів, фахівців консолідованої інформації тощо» [4].

Інформаційно-бібліографічне забезпечення безпосередньо пов'язане з документними потоками, що дає змогу визначити кількісні параметри, типо-видовий склад, тематичні групування, концентрацію і розпорошення публікацій цих потоків.

Стандарт вищої освіти зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» уможливив формування в Україні єдиного професійного освітнього простору.

Кафедра інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв спрямовує свої зусилля на засвоєння студентами гуманітарних засад інформаційно-комп'ютерних технологій, інформаційно-документного пошуку і набуття професійних компетентностей використання сучасних інформаційно-пошукових систем, а також готовності до опанування додатковими знаннями, уміннями й навичками та самостійного виконання професійних завдань.

Для навчального процесу як для цілісної системи характерними є фундаментальність та стабільність, але окремі її елементи мають бути готовими до інновацій.

Метою дисциплін, включених до навчальних планів кафедри, є виховання у студентів вміння існувати у світовому інформаційному просторі, адаптуватися до техногенних процесів, здійснювати підготовку інноваційних інформаційних продуктів шляхом консолідації інформації, розуміння необхідності гармонізування національних галузевих стандартів до міжнародних, створюючи умови для виконання інформаційно-бібліотечними установами місії потужних провідників української та світової культури, відповідальних за формування системи людських цінностей.

У системі управління існує значна кількість проблем, що характеризуються інформаційною відкритістю і невизначеністю міжпроблемної галузі, унікальністю кожної ситуації, високими вимогами до оперативності прийняття рішень в умовах фрагментованості та суперечливості інформації і потребують інформаційно-аналітичного забезпечення.

Визначаючи консолідацію інформації як новий напрям інформаційної діяльності бібліотек, Н. Кунанець зазначає, що консолідовані ресурси формують інформаційно-аналітичні служби різного рівня, проводячи наукові дослідження і підготовку прогнозно-аналітичних інформаційних матеріалів для певних груп споживачів.

Водночас, на думку Н. Кунанець, «...діяльність інформаційно-аналітичних служб, які функціонують в Україні, потребує координації та кооперації, зокрема для спільного формування й використання джерельної бази, що створюється в процесі аналітико-синтетичної обробки інформації [3].

Концепція якісних змін бібліотек пріоритетними визначає такі напрями бібліотечної діяльності, як «консолідацію суспільства, дотримання європейських цінностей, інтеграцію у європейське співтовариство, підвищення якості життя, рівний доступ до інформації, знань та культурних надбань» [2].

Отже, для ефективної роботи інформаційних менеджерів та аналітиків консолідованої інформації необхідне знання джерел інформації, характеристик інформаційних масивів: розпорошення інформації, старіння інформації, актуальності інформації, оцінювання характеристик інформації – якісних (достовірність, об'єктивність, однозначність, своєчасність, релевантність, пертинентність, актуальність), кількісних (повнота, достатність), ціннісних.

Інформаційно-аналітичні служби покликані моделювати соціологічні аспекти, здійснювати прогнозування можливих ризиків і конфліктів, здійснювати аналітичний моніторинг не лише наявних поточних проблем, а й виявляти проблемні ситуації, проводити ситуаційний аналіз та вирішувати інші завдання соціального, політичного, економічного, фінансового, екологічного моніторингу.

Список використаних джерел

1. Голобуцький О. П. E-Ukraine. Інформаційне суспільство: бути чи не бути. Київ: ЗАТ «Атлант UMS», 2001. 104 с.
2. Концепція якісних змін бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України (до 2025 року). URL: <https://ula.org.ua/252-dokumenti/dokumenti-uba/3089-kontseptsia-iakisnykh-zmin-bibliotek-zadlia-zabezpechennia-staloho-rozvytku-ukrainy-do-2025-roku>
3. Кунанець Н. Е. Консолідація інформації – новий напрям інформаційної діяльності бібліотек. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Z/Z2009/JRN/PDF/29.pdf>
4. Лопушинський І. П. Упровадження електронного урядування в роботу органів виконавчої влади України як вагома складова реформування державної служби. *Публічне управління: теорія та практика: збірн. наук. праць Асоціації докторів наук з державного управління*. Харків: вид-во «ДокНаукДержУпр», 2010. № 2. С. 194–198.
5. Мельник С. В. Професійно-кваліфікаційне забезпечення в Україні сфери бібліотекознавства, документознавства та інформології. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2011. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_2_3.

Яворська Т. М., канд. пед. наук, доцент
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

ЦИФРОВІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕК В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Цифровізація є відмінною особливістю сучасного етапу розвитку суспільства. Під впливом цифрових систем і цифрових технологій змінюється реальність, новітні засоби комунікації стають невід'ємною частиною існування людини. Сучасними цифровими сервісами користується практично кожен житель планети, а матеріальний предметний світ доповнюється віртуальним.

Стрімкі зміни технологій вимагають цифрових навичок, тих базових компетенцій, без яких стає все важче соціалізуватися, використовувати блага держави, вчитися або просуватися кар'єрними сходами. У всьому світі збільшується кількість робочих місць, які потребують передових цифрових навичок. «Успіхи держав, соціальних інститутів і окремих особистостей значною мірою залежать від рівня освоєння ними цифрових пристроїв і технологій» [1].

Цифрові технології змінили сутність сучасних бібліотек, що не лише підлаштовуються під нові реалії, а в цілому переосмислюють свою місію в суспільстві. По всьому світу бібліотеки поступово трансформуються в інтелектуальні центри і технологічні хаби, в яких можна отримати безкоштовний доступ не тільки до інформаційних ресурсів, а й до комп'ютера, Інтернету, комфортного, зручного робочого простору. А все частіше – і до найостанніших технологічних напрацювань.

Навчання цифровим навичкам є частиною загальної стратегії освіти і розвитку національної цифрової економіки у більшості країн світу та міжнародних організацій.

Державну політику у сфері цифровізації, цифрової економіки та електронної демократії в Україні здійснює Міністерство цифрової трансформації України. Наприкінці минулого року Мінцифра провела перше в Україні дослідження з цифрової грамотності населення. В його